

Beste leerlingen,

Wat mooi dat ik binnenkort bij jullie in de klas het verhaal van mijn familie mag komen vertellen. Ik ben Wim van der Zwan en geboren in 1955. Ik ben inmiddels al lange tijd met pensioen maar heb heel lang gewerkt als predikant voor gevangenen. Mijn verhaal gaat over mijn vader en mijn Joodse moeder. En over Elsbeth die maar 13 jaar oud is geworden.

Mijn verhaal gaat ook over moed, over keuzes maken en hoe belangrijk het is om mensen te helpen.

Voor mijn verhaal is het belangrijk dat jullie al wat weten over de Tweede Wereldoorlog. Kijk daarom het filmpje *De oorlog in zeven minuten* en beantwoord daarna de vragen op de volgende pagina's.

Weetje:

Wist je dat er vandaag de dag ongeveer 122 miljoen mensen op de vlucht zijn vanwege oorlog? Daaronder zijn meer dan 40 miljoen kinderen.

NA DE OORLOG

Landelijk centrum naoorlogse gastsprekers WO2 tot nu

Tijdlijn

Verbind de juiste jaartallen met de juiste foto's

Anti-Joodse maatregelen worden ingevoerd en Joodse kinderen worden van school gestuurd.

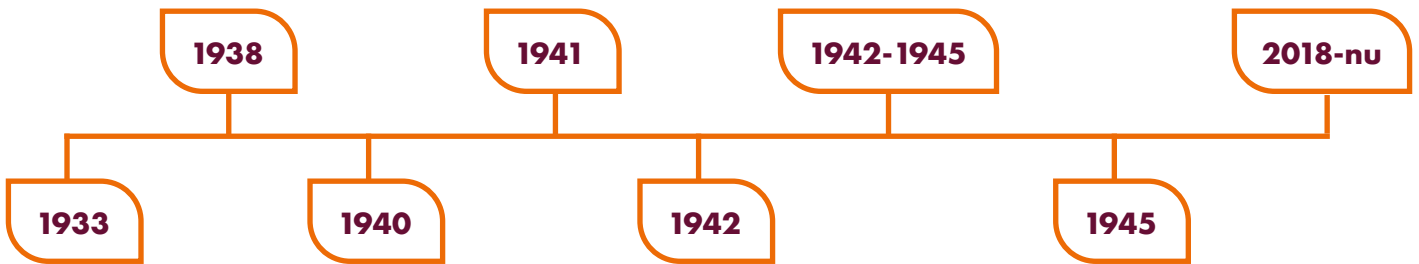
Adolf Hitler komt aan de macht en veel Joden vluchten uit nazi-Duitsland.

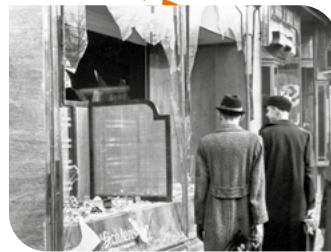
Nederland is bevrijd en de weinige overlevenden keren terug naar Nederland.

Joodse mannen, vrouwen en kinderen worden opgepakt en via Westerbork naar concentratiekampen gedeporteerd en vermoord.

Kinderen en kleinkinderen van overlevenden en slachtoffers van WO2 vertellen wat er met hun familie is gebeurd voor de klas.

Huizen en winkels van Joden worden vernield. Het is vanaf dit moment moeilijk om uit Nazi-Duitsland te vluchten.

Nederland wordt bezet door nazi-Duitsland en de nazi's zijn de baas in Nederland.

Joden worden opgeroepen zich te melden om te gaan 'werken' in kampen, de eerste mensen duiken onder.

Weetje:
Wist je dat er vijf kampen in Nederland waren: Doorgangskamp Westerbork, Kamp Vught, Kamp Amersfoort, Kamp Erika en Kamp Schoorl.

Keuzes en rollen

Leven in een oorlog is heel heftig. Soms moet je keuzes maken die heel moeilijk zijn omdat wat je ook kiest, het nooit helemaal goed is. Dat wordt een dilemma genoemd.

Tijdens de oorlog waren er verschillende rollen:

- **Helpers:** Mensen die actief verzet pleegden tegen de nazi's zoals het verzet.
- **Daders:** Mensen die actief meewerkten met de nazi's, ook wel collaborateurs genoemd
- **Slachtoffers:** Mensen die buiten werden gesloten en uiteindelijk vermoord: Joden, Roma en Sinti, mensen die het niet eens waren met Hitlers ideeën, homo's, mensen van kleur, communisten en gehandicapten.
- **Toeschouwers:** de grootste groep mensen deed, om verschillende redenen, niets of wist niet wat te doen.

Weetje:

Wist je dat maar 5 procent van de Nederlanders in het verzet zaten?

Kun jij voor elke rol iemand bedenken?

Helper

Dader

Toeschouwer

Slachtoffer

Weetje:

Van de circa 140.000 Joden in Nederland werden er 107.000 gedeporteerd en daarvan keerden er slechts 5.200 levend terug; ongeveer 73% van hen heeft de Holocaust niet overleefd.

Onderduiken

Tijdens de Tweede Wereldoorlog was het voor veel Joden heel moeilijk om nog naar een veilig land te komen. Veel landen hadden besloten om geen Joodse vluchtelingen meer op te vangen, vluchten was geen optie meer. Daarom gingen sommigen Joden onderduiken. Er zaten in Nederland zo'n 25.000 Joden ondergedoken.

Wat - en wie - had je allemaal nodig om onder te kunnen duiken?

a. Schrijf zoveel mogelijk dingen op.

b. Wat waren de risico's van onderduiken? Wat kon er gebeuren?

c. Hoeveel Joodse mensen hebben denk jij de oorlog overleefd door onder te duiken?

Weetje:

Onderduiken betekende tijdens de Tweede Wereldoorlog dat men zich vaak voor langere tijd verborg om niet door de politie of Duitsers te worden opgepakt. Op het hoogtepunt waren er alleen al in Nederland ruim 350.000 mensen ondergedoken

Weetje:

Wist je dat er ook Nederlanders nazi's waren? Deze mensen zaten vaak bij de NSB, de Nationaal Socialistische Beweging (een politieke partij met dezelfde ideeën als Hitler).

Verzet

Tijdens de Tweede Wereldoorlog leven de meeste mensen gewoon verder en proberen zich niet of zo min mogelijk bezig te houden met de oorlog. Gelukkig komen er ook mensen in verzet tegen de nazi's en Nederlandse collaborateurs en hun anti-Joodse maatregelen.

a. Wat was verzet volgens jou? Kruis aan:

Gewapende overvallen

Spionage acties

Onderduikers helpen

Verzetskranten maken

Koerierswerk

Persoonsbewijzen
vervalsen

b. Verzet kan ook iets heel kleins zijn, kun je een voorbeeld verzinnen?

c. Veel Joden sluiten zich aan bij het verzet. Waarom weten we zo weinig over deze verhalen?

Zie - denk - vraag

Bekijk de foto en beantwoord de volgende vragen

Weetje:

In de zomer van 1941 werd bekend dat er in het volgende schooljaar geen joodse kinderen meer toegelaten mochten worden. De scholen moesten een namenlijst opsturen waarop alle joodse kinderen vermeld stonden.

Weetje:

Vanuit kamp Westerbork worden 107.000 Joden, Roma en Sinti weggevoerd. Slechts 5000 van hen overleven de kampen.

a. Wat zie je?

b. Wat denk je dat het is?

c. Wat wil je over deze foto weten?

d. Wanneer is deze foto gemaakt?

Herdenken

4 MEI

Tijdens de Nationale Herdenking op 4 mei herdenken we alle slachtoffers samen. In bijna elke gemeente wordt een herdenking georganiseerd. Om acht uur is er twee minuten stilte.

Weetje:

Bijna 80 % van de Nederlanders houdt op 4 mei twee minuten stilte tijdens de herdenking.

a. Wat doe jij op 4 mei?

HERDENKEN EN GEDENKEN

In Nederland zijn door het hele jaar heen herdenkingen van verschillende groepen oorlogsslachtoffers. Er zijn nog veel meer manieren en momenten om de slachtoffers te herdenken.

b. Welke manieren kun jij bedenken?

ZOLANG JE NAAM WORDT GENOEMD

Een Joods gezegde: "Je bent pas dood als je naam niet meer genoemd wordt".

c. Wat denk je dat dit betekent?

